

**Jesenska arhivistička škola 2007. Međunarodnog instituta
za arhivske znanosti Trst/Maribor. Poslijediplomski obrazovni tečaj
iz područja arhivističkih i informacijskih znanosti**
Trst, Italija, 15.–25. listopada 2007.

U organizaciji Međunarodnog instituta za arhivske znanosti Trst/Maribor (IIAS International Institute for Archival Science of Trieste and Maribor), Državnog arhiva u Trstu (Archivio di Stato di Trieste), Sveučilišta u Mariboru (CIMRS/University of Maribor) i Srednjoeuropske inicijative (CEI/Central European Initiative) održan je u Trstu u razdoblju od 15. do 25. listopada 2007., poslijediplomski obrazovni tečaj iz područja arhivističkih i informacijskih znanosti pod nazivom Jesenska arhivistička škola (Autumn Archival School).

Dužnost direktorice Škole pripala je dr. Grazii Tatò, ravnateljici Državnog arhiva u Trstu, dok je obvezu koordinatora Škole preuzeo dr. Peter Pavel Klasinc, direktor Međunarodnog instituta za arhivske znanosti Trst/Maribor.

Za sudionike Škole izabrano je 25 arhivista iz deset zemalja srednjoeuropske regije; Albanije, Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Srbije i Italije.

Program obrazovnog tečaja bio je koncipiran u četiri tematske cjeline koje su se sadžajno odnosile na ulogu i profesionalnost zanimanja arhivista, na arhivsko zakonodavstvo, na međunarodne standarde za opise arhivskoga gradiva i upravljanje elektroničkim zapisima.

Za predavače su bili pozvani renomirani stručnjaci iz oblasti arhivističkih i informacijskih znanosti sa područja srednjoeuropske regije i šire.

Dio programa Škole bio je predviđen za obradu i prijevod kratke edicije višejezičnog IIAS riječnika pod koordinacijom dr. Antonia Montedura i za organizirane posjete Državnom arhivu u Trstu, Gradskom arhivu u Trstu i privatnom arhivu RAS-a (Riunione Adriatica Sigurita).

Stručna predavanja otvorio je akademik dr. Petar Strčić koji je u predavanju pod nazivom *Arhivska znanost i povijest* istaknuo neospornu vrijednost arhivskoga gradiva kao povijesnog izvora. Veliku je pozornost posvetio problemu retrogradnog stvaranja povijesti, posebice se osvrnuvši na nekadašnju praksu totalitarnih režima i njihovih sustava.

Predavanje *Međunarodno arhivsko vijeće: Jučer, danas, sutra* održao je dr. Karoly Kecskmeti, dugogodišnji predsjednik Međunarodnog arhivskog vijeća. Predstavio je povijesni razvitak navedene organizacije, njezino ustrojstvo i strukturu te njezinu djelatnost, projekte i ciljeve. Istaknuo je najvažnije predstavnike arhivistike u svijetu i njihovu ulogu u razvoju arhivistike.

Predavanjem dr. Giorgiette Bonfiglio Dosio sa Sveučilišta u Padovi *Profesionalizam u arhivu*, dotaknuto je pitanje obrazovanja arhivista u kontekstu potrebnog i poželjnog znanja i osobina za kvalitetno obavljanje arhivističkog posla u suvremenom svijetu evolucije društva i razvoja novih tehnologija. Predavačica je ukazala i

na dva aspekta rada u arhivu; znanstveni aspekt koji podrazumijeva znanstveno-analitičku obradu arhivskoga gradiva i pravni aspekt koji podrazumijeva status arhiva kao javne ustanove pomoću koje državna tijela te pravne i fizičke osobe ostvaruju ili štite osobna prava i interese.

Dr. Branko Bubenik rezimirao je svoj dugogodišnji rad na mjestu ravnatelja Arhiva Hrvatske radiotelevizije. Dotaknuo je temu evolucije audio-vizualnih medija u svijetu i u Hrvatskoj, a posebnu je pažnju posvetio multimedijском arhivskom i dokumentacijskom sustavu HRT-a.

Dr. Vili Premzl sa Sveučilišta u Mariboru kroz predavanje *Arhivist i arhitekt* ukazao je na neophodnu potrebu uske suradnje arhivista i arhitekata prilikom planiranja izgradnje namjenskih arhivskih zgrada i spremišta. Kako bi se izradila relevantna projektna dokumentacija, potrebni su stručni savjeti obiju profesija.

Dr. sc. Živana Heđbeli iz Ureda za opće poslove Hrvatskog sabora i Vlade Republike Hrvatske svoje je predavanje pod nazivom *Arhivska etika* koncipirala kao svojevrsnu radionicu. Polaznici su bili podijeljeni u nekoliko manjih skupina te su im postavljena pitanja sadržajno vezana za etičnost u arhivskoj struci. Svaka je skupina morala formulirati smislen odgovor i izabrati predstavnika koji je predočio i obrazložio odgovor pred ostalim polaznicima.

Dr. Monica Martignon sa Sveučilišta u Veneciji ocrtała je osnove arhivskog zakonodavstva u nekoliko europskih zemalja te ukazala na njihove različitosti. Predavačica je ukazala na nužnost unificiranja zakonodavstva europskih država, posebice zakona i zakonskih akata o pravu na dostupnost informacija, zaštiti osobnih podataka i upravljanju elektroničkim gradivom.

Predavanje pod nazivom *Arhivsko zakonodavstvo južnoeuropskih zemalja* održao je dr. Jovan Popović, bivši ravnatelj tadašnjeg Arhiva Jugoslavije. Izložene su osnovne smjernice zakonodavstva Albanije, Mađarske, Rumunjske, Hrvatske, Slovenije, Srbije i ostalih zemalja regije, u području zaštite arhivskoga gradiva. Istaknuto je da su sve zemlje regije započele proces usklađivanja zakona sa normama Europske Unije.

Dr. Karoly Kecskmeti je kroz predavanje *Memorijska funkcija arhivskih ustanova i dostupnost arhivskoga gradiva* ukazao na suštinsku svrhu arhiva, a ta je da gradivo služi narodu i da se stvori organizirana kolektivna memorija. Dr. Kecskmeti je obrazložio francuski i engleski model nacionalnih arhiva i ukazao na njihove različitosti. U drugom dijelu predavanja dr. Kecskmeti se fokusirao na važnost i značaj dostupnosti arhivskoga gradiva i s obzirom na deklasifikaciju gradiva.

Dr. Grazia Tatò, ravnateljica Državnog arhiva u Trstu, prikazala je začetak i razvoj arhivskog zakonodavstva u Italiji. Ukazala je i na gorući problem s kojim se trenutno suočavaju talijanski arhivisti: koliziju načela privatnosti tj. pravo osoba na zaštitu osobnih podataka s načelom transparentnost tj. pravo korisnika na dostupnost arhivskog gradiva.

Dr. Duša Krnel – Umek, arhivski savjetnik Pokrajinskog arhiva u Kopru u svom je predavanju pod nazivom *Novi mediji u slovenskom arhivskom zakonodavstvu* predstavila novi slovenski Zakon o zaštiti registraturnoga i arhivskoga gradiva i

arhivima, koji je na snagu u Republici Sloveniji stupio u travnju 2006. godine. Novim je zakonom nadograđen dosadašnji slovenski zakon o arhivskom gradivu i arhivima, a posebna je pozornost posvećena reguliranju zaštite registraturnoga i arhivskoga gradiva u fizičkom i elektroničkom obliku, dostupnosti arhivskoga gradiva i organizaciji javne službe u Sloveniji. Zakon pokušava osigurati cjelovitu i učinkovitu zaštitu »elektroničkoga registraturnog« i »elektroničkog arhivskoga gradiva«.

Dr. Franc Križnar sa Instituta za muzikologiju u Ljubljani osvrnuo se na zaštitu zvučnih zapisa i prednostima digitalnih nosača zapisa.

Dr. Daniela Grana iz Ministarstva za kulturna dobra i aktivnosti Republike Italije je kroz predavanje *Upravljanje elektroničkim zapisima* ukazala na suvremeni razvoj novih tehnologija koje pružaju nebrojene mogućnosti, a čiji je utjecaj vidljiv i na arhivskoj djelatnosti. Postavlja se ultimativan zahtjev za razvojem digitalnih arhiva čije se prednosti kreću od uštede arhivskoga prostora i omogućavanja brzog pronalaska dokumenata do dostupnosti dokumenata i produljenja trajnosti dokumenata.

Dr. Pierluigi Feliciati sa Sveučilišta u Macerati je ukazao na osnovne zahtjeve kvalitete potrebne prilikom procesa kreiranja web stranica ustanova u kulturi. Zahtjevi kvalitete od samog početka moraju biti planski integrirani u projekt, a pritom je neophodno uspostaviti i odnos s korisnikom te ga uključiti u sve faze izrade. Predavač je prezentirao projekt *Minerva* koji za cilj ima razviti postojeću europsku mrežnu strukturu, inicirati razvoj digitalizacije kulturnog i znanstvenog sadržaja te promovirati preporuke i vodiče o digitalizaciji.

Dr. Carlo Vivoli iz Državnog arhiva u Pistoji je u predavanju pod nazivom *Međunarodni standardi ISAD (G) i ISAAR (CPF)* izložio razloge i ciljeve uspostave oba standarda, naveo temeljne pretpostavke i opisao njihovu strukturu.

Dr. Miroslav Novak naglasio je značaj arhivistike kao informacijske znanosti. Razvoj informacijskih znanosti kao znanosti o organizaciji, čuvanju, obradi, diseminaciji i korištenju informacija, usko je vezana za evoluciju informacijske tehnologije koja zahtjeva da se arhivist profilira kao stručnjak i u tome području.

Dr. Duša Krnel – Umek, arhivska savjetnica Pokrajinskog arhiva u Kopru, osvrnula se na popise predanoga arhivskoga gradiva iz slovenskih pravosudnih ustanova, ilustrirajući spomenuti proces na primjeru Regionalnog arhiva u Kopru.

Dr. Marcello Scignar iz Državnog arhiva u Trstu, prezentirao je sadržaj nove stranice Međunarodnog instituta za arhivske znanosti Trst/Maribor i kroz primjere predočio sve faze kreiranja i organizacije web stranice te probleme koje su tijekom rada uočavali i načine rješavanja tih problema.

Predavanje o projektima digitalizacije u Državnom arhivu u Trstu, održali su dr. Grazia Tatò i dr. Marcello Scignar. Predstavljena su tri projekta; projekt digitalizacije Franciskanskog katastra (1818.-1840.), projekt digitalizacije audiovizualnoga gradiva Radiotelevizije Antena iz Trsta i projekt digitalizacije psalama *Psalterium*.

Posljednje predavanje održala je dr. Luisa Valota iz Friularchivi s.r.l., privatnog poduzeća specijaliziranoga za izradu projekata uređenja arhivskih prostora, proizvodnju arhivske opreme, izradu računalnih programa za sređivanje dokumentacije i pružanje stručnih usluga na polju zaštite arhivskoga gradiva.

Formalni dio tečaja zaključen je organiziranim susretom polaznika s članovima Međunarodnog instituta za arhivske znanosti Trst/Maribor. Antonio Dentoni Litta, predsjednik Instituta, Michail Larin iz Rusije, Francisco Javier Aguando Gonzalez iz Španjolske, Robert Nahuet iz Kanade i Snežana Pejović iz Crne Gore tom su prigodom polaznicima Jesenske arhivističke škole izložili sadašnje okolnosti i stanja u domeni arhivske djelatnosti s gledišta predstavnika različitih zemalja.

Sudionici Jesenske arhivističke škole IAS 2007. sudjelovali su na obilježavanju 17. Međunarodnog arhivističkog dana kojom su prigodom održana mnogobrojna izlaganja eminentnih stručnjaka iz područja arhivske i srodnih djelatnosti na temu elektroničkih zapisa i privatnih arhiva.

U smislu stvaranja dugoročnog značaja ovog poslijediplomskog obrazovnog tečaja u sustavnom obrazovanju arhivskih stručnjaka i uspostavljanja međusobnih kontakata na razini cijele srednjoeuropske regije, predviđeno je organiziranje Jesenske arhivističke škole i u 2008. godini.

Mihaela Topolovec Rozga